

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen angående förmynderskap samt av vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att till lagen angående förmynderskap skall fogas stadganden som gäller rätt för förmyndaren att öppna vissa brev som den omyndige har fått och om skyldigheten för förmyndaren att ersätta sådan skada som han orsakat den omyndige. Därtill föreslås att stadgandena om skadeståndsansvar ändras så att den omyndige inte längre skall vara skyldig att ersätta en skada som förmyndaren orsakat en tredje person när han handlat på den omyndiges vägnar.

Därtill föreslås ändringar i vissa stadganden i lagen angående förmynderskap, äktenskapslagen och ärvdabalken. Ändringarna gäller behovet av tillstånd av domstol eller förmynderskapsnämnden till rättshandlingar i vilka den omyndige är delaktig. Bl.a. skall handel

med aktier som medför rätt att besitta en lägenhet förutsätta tillstånd. Förmyndarnämndens möjligheter att övervaka förvaltningen och användningen av den omyndiges egendom skall förbättras genom att planer för förvaltning och användning av egendom tas i bruk.

Det föreslås att till lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare skall fogas ett stadgande om skyldighet att i vissa fall meddela förmyndarnämnden om den ersättning som utbetalas till en omyndig till följd av en tjänsteinnehavares eller arbetstagares död.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft ungefär en månad efter att de har antagits och blivit stadfästa.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

En reform av förmynderskapslagstiftningen har länge varit anhängig vid justitieministeriet. Ett förslag till en totalreform av förmynderskapslagstiftningen blev färdigt år 1992. Justitieministeriet bad att få och fick laggranskningsrådets utlåtande över förslaget (nr 4/1992). Laggranskningsrådet ansåg att en totalreform av förmynderskapslagstiftningen behövs på grund av att lagen är föråldrad. Det har dock inte varit möjligt att avlåta en regeringsproposition med sikte på en totalreform, eftersom man inte kunnat uppnå en sådan lösning på förmynderskapens lokalförvaltning som skulle

tillfredsställa alla parter. Eftersom totalreformen kommer att dröja, föreslås att vissa ändringar görs i den gällande lagen angående förmynderskap (förmynderskapslagen) med sikte på att förbättra den omyndiges rättskydd. Dessa ändringar kan genomföras utan ett ingrepp i stadgandena om förmynderskapens förvaltning.

Den omedelbara orsaken till propositionen är att förmynderskapslagen inte innehåller något stadgande om de förutsättningar under vilka en förmyndare får öppna brev som den omyndige har fått. Särskilt i början av ett uppdrag som förmyndare är det vanligt att den omyndige får brev i eget namn i ärenden som förmyndaren skall sköta. För att förmyndaren

på ett lämpligt sätt skall kunna sköta sina uppgifter bör han oberoende av den omyndiges åsikter i saken kunna öppna sådana brev som gäller ärenden som han skall sköta.

Enligt 12 § regeringsformen är brevhemligheten okränkbar, om undantag inte har stadgats i lag. Också artikel 8 i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 19/90), nedan den europeiska människorättskonventionen, gäller brevhemligheten. Enligt stycke 1 i artikel 8 har envar rätt att åtnjuta respekt för sin korrespondens. Ett ingrepp i rättigheten kan ske endast om lag tillåter det och om ingreppet är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle för att trygga allmänna eller enskilda rättsgoda. Den europeiska människorättskonventionen trädde i kraft för Finlands del den 10 maj 1990.

En bestämmelse om korrespondens ingår också i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/76). Enligt artikel 17 stycke 1 får ingen utsättas för godtyckliga eller olagliga ingripanden i sin korrespondens. Konventionen trädde i kraft för Finlands del den 23 mars 1976.

Man kan anse att förmyndaren redan nu har rätt att öppna den omyndiges brev med stöd av gällande lag, eftersom förmyndaren är skyldig att omsorgsfullt sköta den omyndiges angelägenheter. Ett omsorgsfullt fullgörande av de förpliktelser som åligger förmyndaren förutsätter att förmyndaren kan sätta sig in i innehållet i ett sådant brev som den omyndig fått och som gäller ett sådant ärende som förmyndaren skall sköta. När förmyndarens rätt härleds ur omsorgsplikten förblir dock den frågan oklar som gäller det krav på att lagstiftningen skall vara entydig som den europeiska människorättskonventionen ställer på lagstiftning som gäller mänskliga rättigheter. Den europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna har år 1992 upptagit till behandling ett klagomål mot Finland (ansökan nr 18969/91) och har avgivit en rapport i saken år 1993. Ärendet är alltså anhängigt i Europarådet. För att säkerställa att de ovan nämnda konventionerna och den finska förmynderskapslagstiftningen stämmer överens, föreslås att det i förmynderskapslagen entydigt stadgas om under vilka förutsättningar förmyndaren har rätt att öppna den omyndiges brev.

Därtill föreslås att tillsynen över förvaltningen av den omyndiges egendom effektivteras genom att i någon mån öka antalet rättshand-

lingar som förutsätter tillstånd av förmynderskapsnämnden eller förmynderskapsdomstolen. Bland annat skall det behövas tillstånd till köp och överlåtande av aktier som berättigar till innehav av bostad. I detta fall har man beaktat riksdagens uttalande i samband med att lagen om ändring av förmynderskapslagen (368/83) antogs. Riksdagen förutsatte då att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att ändra 39 och 40 §§ så att de också gäller försäljning av bostadsaktier och andra rättshandlingar som är allmänna i dagens samhälle.

Också förslaget att förmyndarnämnden vid behov skall kunna besluta att förmyndaren skall uppgöra en plan till riktlinje för förvaltning och användning av egendom har som mål att förbättra möjligheterna att övervaka hur den omyndiges egendom förvaltas. På detta sätt kan man öka förhandsplaneringen av förmyndarens verksamhet och trygga den omyndiges ställning i synnerhet när det är fråga om en betydande egendom eller egendom som är svårare än normalt att förvalta och som förutsätter särskild planmässighet av förmyndaren.

Gällande förmynderskapslag innehåller inget stadgande om förmyndarens skyldighet att ersätta skada som han orsakat den omyndige. Detta har gett upphov till oklarhet beträffande vilka principer som skall tillämpas när skadestånd fastställs. I propositionen föreslås att ett stadgande om saken intas i förmynderskapslagen. På samma gång föreslås att den omyndiges så kallade husbondeansvar utesluts för sådan skada som förmyndaren har orsakat när han handlat på den omyndiges vägnar.

Vad som stadgas i förmynderskapslagen om förmyndarförvärvet gäller med stöd av 70 § 2 mom. förmynderskapslagen vanligen också godmansförvärvet. De ändringar som föreslås i propositionen kommer således att gälla också fall där en person i stället för en förmyndare har en god man.

I propositionen föreslås därtill vissa små ändringar i 86 § äktenskapslagen och 23 kap. ärvdabalken (40/65). Förslagen anknyter sig till de ändringar som föreslås i 39 och 40 §§ förmynderskapslagen.

Det föreslås att det i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/64) införs ett stadgande om skyldighet att meddela förmyndarnämnden om ekonomiskt stöd som utbetalas till omyndig med stöd av 3 § 4 mom. i den nämnda lagen. Ekonomiskt stöd

jämställs sålunda med grupplivförsäkringar. Enligt 70 § 2 mom. lagen om försäkringsavtal (543/94) skall ett meddelande om ersättning lämnas som utbetalas på grund av en grupplivförsäkring.

2. Propositionens verkningar

De föreslagna stadgandena klargör rättsförhållandet mellan förmyndaren och den omyndige samt förbättrar tillsynen över förmyndarens och god mannens verksamhet på det sätt om ovan förklarats. När stadgandena träder i kraft kommer antalet ärenden i förmyndarnämnderna något att öka. När det ökade antalet ärenden fördelas på alla nämnder, blir ökningen per nämnd mycket litet.

Propositionen har inga verkningar på statens eller kommunernas ekonomi.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. De föreslagna stad-

gandena grundar sig på det betänkandet som avgavs av den kommission som beredde förslaget till totalreform av förmynderskapslagstiftningen (komm.bet. 1989:50) och på det förslag den arbetsgrupp avgav som fortsatte kommissionens arbete. Vid beredningen av propositionen har man beaktat de utlåtanden som gavs beträffande förmynderskapskommissionens betänkande. Ett opublicerat sammandrag har gjorts över utlåtandena. Också laggranskningsrådets utlåtande över arbetsgruppens förslag har beaktats.

Utrikesministeriet, inrikesministeriet, patent- och registerstyrelsen, Finlands Kommunförbund och Kommunernas Pensionsförsäkring har hörts med anledning av förslaget.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen står i samband med artikel 8 i den europeiska människorättskonventionen och artikel 17 i internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter på det sätt som anges ovan i punkt 1.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Förmynderskapslagen

35 a §. Det föreslås att det i paragrafen stadgas om under vilka förutsättningar förmyndaren får öppna brev adresserade till den omyndige utan dennes samtycke. Enligt 12 § regeringsformen är det möjligt att i lag stadga undantag från skyddet för brevhemligheten. Ett liknande undantagsstadgande finns för närvarande bl.a. i 28 § mentalvårdslagen (1116/90).

När ett undantag görs från en rättighet som tryggas av regeringsformen bör utgångspunkten vara den att det skall finnas vägande skäl därtill och att undantaget på ett behörigt sätt har avgränsats. Europeiska människorättskonventionen förutsätter att enahanda grunder är för handen. Enligt artikel 8 stycke 2 i konventionen kan myndigheterna göra ingrepp i en individs rätt att åtnjuta respekt för sin korres-

pondens endast om det är tillåtet i lag och det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt för att uppnå ett eller flere av de mål som nämns i stycket. Vid tillämpningen av konventionen har det ansetts att den första förutsättningen också innehåller ett krav på att lagstiftningen skall vara så entydig att individer kan förutse vilken betydelse lagen kan ha för honom eller henne och å andra sidan kravet på att lagen inte är för öppen utan att den innehåller entydiga gränser för myndigheternas prövningsrätt. Den senare förutsättningen, som innebär att begränsningen skall vara nödvändig i ett demokratiskt samhälle, anses innebära att begränsningen skall stå i rätt förhållande till målet med begränsningen sålunda att begränsningen inte får göras snävare än nödvändigt.

Informationen om att en person har fått en laglig företrädare, dvs. en förmyndare eller en god man, når vanligen inte omedelbart alla dem till vilka den berörde står i rättsligt

förhållande. Därför är det vanligt särskilt i början av en företrädersyssla att den person man företräder får brev i sitt eget namn i sådana ärenden som företrädaren skall sköta. Om man i dessa fall kräver att företrädaren för att få öppna breven alltid måste inhämta huvudmannens samtycke, kan det uppstå svårigheter t.ex. när huvudmannen i strid med sitt eget bästa vägrar samarbeta eller när han p.g.a. sin situation inte kan samtycka. I dessa fall kan ett öppnat brev eller ett dröjsmål med öppnandet leda till rättsförluster eller ekonomiska förluster för huvudmannen.

För att förmyndaren eller gode mannen i dessa fall skall kunna tillvarata huvudmannens intressen föreslås att de ges rätt att öppna brev som är adresserade till huvudmannen. Rätten begränsas likväl till att gälla endast sådana brev som med anledning av avsändarens namn eller annan särskild omständighet kan antas gälla ett ärende som förmyndaren eller gode mannen skall sköta. Den valda ordalydelsen visar att förmyndaren skall ha en klar och konkret grund för sitt antagande. Beträffande övriga brev är brevhemligheten okränkbar. Öppnar förmyndaren eller gode mannen ett sådant brev utan den omyndiges tillstånd, kan han med stöd av 38 kap. 8 § strafflagen dömas för intrång i brev- och telehemligheten.

39 §. Det föreslås att paragrafens 4 punkt ändras så att den inte längre skall gälla ingående av avtal om bolag för drivande av rörelse. Stadgandet om bolagsavtal föreslås i ändrad form flyttat till en ny 5 punkt. Samtidigt ändras språkdräkten i 4 punkt så att avtal om sammanlevnad i odelat dödsbo kallas avtal om samförvaltning av dödsbo. Detta begrepp blir då likalydande med motsvarande begrepp i 24 kap. ärvdabalken. Samtidigt moderniseras språkdräkten i det inledande stycket.

Det föreslås att en ny 5 punkt fogas till paragrafen. Enligt stadgandet kan en förmyndare inte utan domstolens tillstånd på den omyndiges vägnar ingå ett avtal om grundande av ett öppet bolag eller kommanditbolag eller om att gå med i ett sådant bolag. Ett samtycke är nödvändigt också när den omyndiges ansvar för bolagets förpliktelser har begränsats på det sätt som avses i 1 kap. 1 § lagen om öppna bolag och kommanditbolag (389/88).

Domstolens samtycke behövs för grundandet av ett bolag eller för att gå med i ett bolag. Däremot behövs samtycke inte till en ändring av ett bolagsavtal när den omyndige redan är

med i bolaget. Den föreslagna ändringen ersätter delvis stadgandet i den nuvarande 4 punkten. Följden av att stadgandet flyttas över till den nya 5 punkten i förhållande till 44 § förmynderskapslagen är att också de föräldrar som är förmyndare för sitt barn blir skyldiga att ansöka om tillstånd till en sådan rättshandling som avses ovan.

Det föreslås att en ny 6 punkt fogas till paragrafen. Enligt det nya stadgandet skall förmyndaren i regel införskaffa förmynderskapsdomstolens tillstånd till köp av värdepapper, andelar i samfund samt options- och terminsavtal. Den föreslagna ändringen kompletterar den gällande tillståndsregleringen som inte beaktar att den ekonomiska verksamheten nuförtiden utövas i många andra rättsliga former än bara som privat näringsidkare. Olika slags andelar i samfund och rättigheter som ansluter sig till värdepapper kan nuförtiden stå för betydande ekonomiska värden. Att placera i sådant kan å andra sidan innebära betydande risker i fråga om bevarandet av egendomen. Därför bör det anses som lämpligt att förmyndarmyndigheten innan ett köp blir giltigt kan undersöka om köpet kan anses utgöra en sådan rättshandling som uppfyller de krav som förmynderskapslagen ställer på förvaltning av egendom.

Begreppet värdepapper har i punkt 5 getts samma betydelse som det har i 1 kap. 2 § 1 mom. värdepappersmarknadslagen (495/89). Sålunda täcker begreppet bl.a. bevis som ges för aktie eller annan andel i ett bolags eget kapital eller för till aktie eller andel knuten rättighet till dividend, ränta eller teckning och andelar i placeringsfond och under vissa förutsättningar andelar i mass- och konvertibla skuldebrevslån. Övriga andelar i samfund är t.ex. andelar i öppet och kommanditbolag samt andelslag.

Domstolens tillstånd behövs vanligen också vid anskaffning mot vederlag av optioner och terminer. Tillstånd behövs om options- eller terminsavtalet har värdepapper, valuta, ränta, optioner eller terminer som underliggande egendom eller index som avspeglar prisutvecklingen på underliggande egendom. Syftet med begränsningen är att hindra förmyndaren från att utan domstolens tillstånd placera den omyndiges medel på optioner och terminer som är föremål för handel på penningmarknaden. Det är obefogat att tillåta fri placering i föremål med risker av denna art när man

beaktar att det centrala målet vid förvaltning av egendom i 43 § förmyndarskapslagen är att trygga egendomen till den del den inte behövs för den omyndiges behov. Kravet på tillstånd gäller oberoende av om optionerna eller terminerna har standardiserats eller inte. Eftersom det inte är allmänt känt vad som förstås med optioner och terminer föreslås att till paragrafen fogas en uttrycklig hänvisning till 1 kap. 2 § lagen om handel med standardiserade optioner och terminer (772/88) som innehåller en definition på options- och terminsavtal.

Talrika undantag föreslås dock från huvudregeln enligt vilken förmyndarskapsdomstolens tillstånd krävs för anskaffande mot vederlag av värdepapper, andelar i samfund, optioner och terminer. För det första behövs inget tillstånd till masskuldebrev som emitterats av staten, kommun eller samkommun, t.ex. för köp av s.k. statsobligationer. Det kan inte anses nödvändigt med tillstånd i dessa fall, eftersom det är fråga om en relativt trygg form för placering av medel för bevarandet av egendom.

Förmyndaren kan utan domstolens tillstånd också köpa sådana värdepapper som avses i 1 kap. 3 § värdepappersmarknadslagen, dvs. värdepapper som är föremål för offentlig handel på värdepappersbörsen eller på annat sådant sätt varom stadgas i lag. Under vissa förutsättningar är det tillåtet att skaffa andelar i placeringsfond utan tillstånd. Med andelar i placeringsfond förstås sådana fondandelar som avses i 22 § lagen om placeringsfonder (480/87). Det har inte ansetts nödvändigt med krav på tillstånd för dessa rättshandlingar, eftersom föremålet för handeln har ett pris som bestäms entydigt och eftersom de som emitterar värdepapper är underkastade en särskild tillsyn som minskar de risker som finns i dessa placeringsformer.

Förmyndaren kan köpa andelar i en placeringsfond utan förmyndardomstolens tillstånd dock endast under den förutsättningen att minst tre fjärdedelar av fondens kapital har placerats i värdepapper som på ovan angivet sätt är föremål för offentlig handel eller i masskuldebrev som emitterats av staten, kommun eller samkommun. Syftet med begränsningen är att det skall vara möjligt att utan domstolens tillstånd placera medel endast i sådana fonder som i sin verksamhet fäster vikt vid säkra placeringar. Likväl är risker förbundna också med sådana placeringar och

därför bör förmyndaren omsorgsfullt bedöma riskernas storlek när han eller hon fattar ett placeringsbeslut. När man tar ställning till frågan om huruvida förmyndardomstolens tillstånd behövs eller inte, är tidpunkten för ingåendet av rättshandlingen avgörande. Om placeringsfondens placeringspolitik senare förändras sålunda att de förutsättningar som ställts på placeringssättet inte längre uppfylls, har detta ingen inverkan på giltigheten av de tidigare ingångna rättshandlingarna.

Tillstånd till anskaffning av telefonaktie eller -andelsbevis behövs inte heller. Med dessa avses aktier och andelar som berättigar till teleanslutning på de villkor som man avtalat om med en telefonförening eller ett telefonbolag. Skäl saknas för krav på tillstånd i dessa fall, eftersom telefonaktier och -andelar sällan skaffas i placeringssyfte. Syftet är nästan alltid att skaffa den omyndige en telefon som han behöver. Ett krav på tillstånd skulle innebära att domstolen belastas med ärenden som inte ur rättsskyddssynpunkt är väsentliga.

Av liknande orsaker krävs inget tillstånd när det är fråga om köp av sådana aktier eller andelar med sådan rättighet som huvudsakligen gäller rätt att bruka nyttighet eller tjänst som vanligen används i ett hushåll. Om det är fråga om att skaffa en andel, förutsätts därtill att det med andelen inte följer ett personligt ansvar för bolagets skulder. Denna grupp av rättigheter omfattar t.ex. s.k. andelar i konsumentandelslag som inte är förknippade med skyldighet att betala tilläggsavgift samt aktier som berättigar till bilplats eller källarutrymmen eller till utnyttjande av antennanslutning. När man avgör frågan om huruvida rättshandlingen ingår i denna grupp är det avgörande kriteriet brukssyftet med den nyttighet eller tjänst som följer av aktien eller andelen. Rättshandlingens giltighet är således inte beroende av på vilket sätt nyttigheten eller tjänsten brukas i den omyndiges hushåll.

Det ställs inget krav på tillstånd av domstol för köp av aktier eller andelar som berättigar till besittning av bostad. Dessa rättshandlingar förutsätter likväl tillstånd av förmyndarnämnden på det sätt som föreslås bli stadgat i 40 § 1 mom. 5 punkten. De ovan beskrivna stadgandena innebär att förmyndaren har en möjlighet att använda vanliga placeringsformer som är avsedda för allmänheten utan att ett tillstånd av en förmyndardomstol behövs. På motsvarande sätt kan förmyndaren skaffa den

omyndige sådana för ett hushåll typiska nyttigheter och tjänster även när rätten till nyttigheten eller tjänsten är förbunden med värdepapper eller andelar i ett samfund. När förmyndaren förfar på detta sätt är han givetvis skyldig att iakttaga den omsorgsfullhet som föreskrivs i 33 § förmynderskapslagen och följa den regel om placering av egendom som finns i 43 § förmynderskapslagen så att tillräcklig säkerhet finns för att egendomen bevaras och att den ger en skäligen avkastning.

40 §. Det föreslås att en ny 5 punkt fogas till paragrafens 1 mom. Enligt det nya stadgandet behövs tillstånd när överlåtelse eller köp av aktier eller andelar som berättigar till innehav av bostad sker på huvudmannens vägnar. Tillstånd behövs också till köp och överlåtelse av sådan bostadsrätt som avses i lagen om bostadsrättsbostäder (650/90). Tillstånd beviljas i nämnda fall av förmyndarnämnden. Förslaget förbättrar förhandstillsynen över förmyndarens verksamhet, eftersom köp och försäljning av bostad är den vanligaste mest betydande rättshandling som ingås på den omyndiges vägnar.

Därtill föreslås en ny 6 punkt i paragrafens 1 mom. Enligt det nya stadgandet får förmyndaren inte utan förmyndarnämndens tillstånd på den omyndiges vägnar ingå ett avtal om ett sådant arvskifte som förrättas utan skiftesman. Förslaget har samband med 23 kap. ärvdabalken, vari i denna proposition föreslås en sådan ändring att det inte längre skall vara obligatoriskt med skiftesman när det finns en omyndig delägare i ett dödsbo. Om arvskifte förrättas genom avtal utan medverkan av skiftesman, behövs förmyndarnämndens tillstånd till skiftet eller nämndens godkännande i efterhand för att skiftet i förhållande till den minderåriga bodelägaren skall bli bindande.

På grund av de ändringar som föreslås ovan är det behövt med en teknisk ändring i 4 punkten. Samtidigt moderniseras det inledande stycket i paragrafen.

49 a §. Paragrafens 1 och 2 mom. gäller förmyndarens skadeståndsansvar. Enligt 1 mom. är förmyndaren skyldig att ersätta skada som han i sin syssla uppsåtligen eller av vårdslöshet orsakat den omyndige. Det framgår av stadgandets ordalydelse att också lindrig vårdslöshet leder till ersättningskyldighet. Ersättningskyldigheten omfattar såväl förmögenhetsskada som person- och sakskada, om ska-

dan uppkommit i förmyndarens syssla, dvs. som en följd av den uppgift han fullgjort.

Enligt 2 mom. skall på jämkning av skadestånd och fördelning av skadeståndsansvar mellan två eller flere skadeståndsskyldiga tillämpas vad som stadgas i skadeståndslagen. Stadgandena om fördelning av skadeståndsskyldigheten blir aktuella när myndlingen har flere förmyndare. Hänvisningen till stadgandena om jämkning av skadestånd omfattar såväl stadgandena i skadeståndslagens (412/74) 2 kap som i dess 6 kap.

Om skadan har orsakats av tjänsteförmyndaren tillämpas enligt 2 mom. också vad som stadgas i skadeståndslagens 3 och 4 kap. Kommunen har således ett husbondeansvar för skada som orsakas av tjänsteförmyndaren. Tjänsteförmyndarens skadeståndsansvar bestäms å sin sida enligt 4 kap. skadeståndslagen. Detta innebär bl.a. att tjänsteförmyndaren inte ådrar sig ett personligt skadeståndsansvar, om han har gjort sig skyldig endast till lindrig vållande, dvs. vårdslöshet. Tjänsteförmyndaren får därtill räkna sig till godo det subsidiära ansvaret vilket betyder att han är ansvarig gentemot den skadelidande endast till det belopp som denne inte kan få av kommunen. Den skadelidande skall i första hand kräva kommunen på ersättning.

Paragrafens 3 mom. gäller den omyndiges husbondeansvar för skada som förmyndaren orsakat i sin syssla. Enligt 3 kap. 1 § 3 mom. skadeståndslagen är den för vars räkning ett uppdrag utförs skyldig att i vissa fall ersätta den skada som uppkommit när ett uppdrag har fullgjorts. I rättslitteraturen har man ansett att den omyndige med stöd av detta stadgande kan vara ansvarig för en skada som uppkommit när förmyndaren skött sin förmyndarsyssla. Eftersom den omyndige vanligen inte kan ge anvisningar till förmyndaren eller effektivt övervaka dennes verksamhet, är det oändamålsenligt och obilligt att den omyndige skulle ha husbondeansvar i dessa fall. Därför har i 3 mom. intagits ett stadgande enligt vilket den omyndige inte är skyldig att ersätta skada som förmyndaren orsakat när denne handlat på den omyndiges vägnar.

Enligt 70 § 2 mom. förmynderskapslagen gäller den föreslagna paragrafen också god man.

50 a §. Enligt paragrafen kan förmyndarnämnden bestämma att förmyndaren skall uppgöra en plan till riktlinje för förvaltning och

bruk av den omyndiges egendom samt att han skall framlägga planen för godkännande till förmyndarnämnden. Syftet med paragrafen är att ge förmyndarnämnderna bättre möjligheter än vad som nu är fallet att se till att förmyndaruppdraget sköts planenligt och långsiktigt. En plan kan behövas t.ex. när kvantiteten av egendomen är betydande eller när egendomen med hänsyn till förmyndarens skicklighet och erfarenhet är svårskött.

Exakta anvisningar kan intas i förvaltningsplanen t.ex. om förvaring av kontanter och värdepapper samt om andra principer som skall iaktas vid förvaltningen av egendomen. I planen kan också definieras på vilket sätt den omyndiges egendom skall brukas till hans eller hennes nytta, t.ex. utbildning, rekreation eller utgifter för vård.

Det är förmyndarens uppgift att uppgöra en förvaltningsplan. Förmyndaren har dock en möjlighet att få hjälp av förmyndarnämnden, eftersom nämnden enligt 48 § förmynderskapslagen i viktigare förvaltningsfrågor skall lämna förmyndaren råd, om denne framställer en önskan om det.

Förvaltningsplanen är riktgivande i den meningen att ett avvikande från planen inte leder till omedelbara rättsföljder. En underlåtenhet att följa en förvaltningsplan kan dock ge förmyndarnämnden en speciell orsak att övervaka att egendomen har förvaltats omsorgsfullt. En omotiverad avvikelse från planen kan också tyda på sådan vårdslöshet hos förmyndaren att det kan ha som följd skadeståndsansvar.

En fastställd förvaltningsplan kan vid behov ändras eller kompletteras. Härvid tillämpas vad som stadgas om uppgörande av förvaltningsplan.

Ikraftträdelsestadgande. De nya stadgandena som ställer krav på tillstånd av en förmyndarmyndighet till en rättshandling skall inte tillämpas på en sådan rättshandling som ingåtts före lagen har trätt i kraft. Det nya stadgandet om skadestånd skall inte tillämpas på skada som uppkommit före lagen har trätt i kraft.

enligt 38 eller 39 § äktenskapslagen förutsätter den andra makens samtycke, skall han eller hon enligt gällande 86 § 2 mom. inhämta domstolens tillstånd eller om arvingarna är myndiga deras skriftliga samtycke. Stadgandets ordalydelse har lett till ovisshet beträffande frågan om huruvida en förmyndare på en omyndig arvinges vägnar kan ge samtycke till rättshandlingen eller om rättsens tillstånd är den enda möjligheten i detta fall.

Det är ändamålsenligt att förmyndaren kan ge ett giltigt samtycke till rättshandlingen, eftersom det är fråga om sådan typisk bevakning av förmögenhetsrättsliga intressen som är en av förmyndarens uppgifter. Att belasta domstolen med tillståndsärenden av detta slag är omotiverat, när den efterlevande maken och den omyndiges förmyndare kan ingå ett avtal i saken. Därför föreslås att paragrafen ändras så att dess ordalydelse inte längre ger skäl till en sådan tolkning att bara domstolen kan ge tillstånd till en rättshandling så länge som myndlingen är omyndig.

Om den efterlevande maken önskar ingå en rättshandling som förutsätter tillstånd av den andra maken, skall han eller hon enligt det föreslagna 2 mom. skaffa domstolens tillstånd till rättshandlingen eller arvingarnas skriftliga samtycke enligt 66 § äktenskapslagen. Om arvingen är omyndig, tillkommer givandet av samtycke enligt allmänna förmynderskapsrättsliga principer förmyndaren. För att förmyndaren skall kunna ge ett giltigt samtycke får han givetvis inte vara jävig på det sätt som föreskrivs i 35 § 2 mom. förmynderskapslagen. Om jäv finns t.ex. på grund av att arvlåtarens efterlevande make är förmyndare för de minderåriga arvingarna, skall en god man förordnas för givandet av samtycke enligt 65 § förmynderskapslagen.

Ikraftträdelsestadgande. Tidigare lag tillämpas på rättshandling som ingåtts före denna lag trädde i kraft. Den nya lagen inverkar således inte på bedömningen av giltigheten av rättshandlingar som ingåtts före den nya lagen trädde i kraft.

1.2. Äktenskapslagen

86 §. Paragrafens 2 mom. gäller en efterlevande makes rätt att bestämma över sin egendom före avvittringen. Om den efterlevande maken önskar göra en rättshandling som

1.3. Ärvdabalken

23 kap. Om arvskifte

3 §. Enligt gällande 3 § skall skiftesmannen förrätta arvskiftet när en av dödsbodelägarerna

är minderårig. Skiftet skall i dessa fall enligt huvudregeln förrättas som skiftesmannen bestämmer. Skiftesmannen kan enligt 7 § dock samtycka till skifte genom avtal, om han anser att avtalet är förenligt med den omyndiges bästa. Dessa stadganden utvisar att skiftesmannen vid arvsifte har givits en övervakningsuppgift som kan jämföras med förmyndarnämndens uppgifter. Förmyndaren kan inte på myndligens vägnar ingå ett bindande avtal om skifte av boet, om skiftesmannen inte samtycker till det.

Inverkan av ett arvsifte på en bodelägars förmögenhetsställning är ofta av den klass att det finns skäl för att bibehålla en speciell tillsyn över avtalsskifte när det finns en bodelägare som inte själv förmår bevaka sitt bästa. Såsom saken nu är ordnad är dock inte till alla delar ändamålsenligt.

Den nuvarande regleringen skyddar endast omyndiga. De alltmer talrika fallen där huvudmannen i stället för omyndigförklaring har tillförordnats god man har lämnats utan övervakning. Ett förordnande av skiftesman är inte heller alltid det mest ändamålsenliga sättet att sörja för den omyndiges rättsskydd. Tvånget att använda skiftesman leder till utgifter som i små bon inte står i rätt proportion till den uppnådda nyttan.

Därför föreslås att omyndighet inte längre automatiskt skall förutsätta skiftesman till arvsiftet. Därför föreslås en ändring i paragrafens 1 mom. Ett skifte som delägarna förrättar utan skiftesman blir dock giltigt endast om förmyndarnämnden gett sitt samtycke till skiftet eller i efterhand godkänner skiftesavtalet. I detta avseende har i paragrafens 1 mom. intagits en hänvisning till 40 § förmynderskapslagen.

Därtill föreslås att paragrafen ändras så att den också gäller de fall då en dödsbodelägare inte är omyndig men har en god man som representerar honom vid skiftet. Förslaget är förenligt med den princip som framgår av förmynderskapslagen och enligt vilken en godmanssyssla skall övervakas på samma sätt som en förmyndarsyssla.

7 §. Paragrafen gäller arvsifte som förrättas av skiftesman. Enligt gällande 7 § hindrar en delägars omyndighet inte skiftesmannen från att följa ett avtal om arvsifte, om skiftesmannen anser att avtalet är förenligt med den omyndiges bästa. Stadgandet avspeglar skiftesmannens skyldighet att övervaka förmyndarens

verksamhet. Det föreslås att paragrafen ändras så att skiftesmannens skyldighet att övervaka ett avtal är tillbörligt utsträckt till att omfatta också de fall där en delägare inte är omyndig men har en god man som representerar honom vid arvsiftet.

När en skiftesman förrättar skiftet, behövs inte förmyndarnämndens samtycke fastän skiftet skulle grunda sig på ett avtal mellan delägarna. Denna omständighet framgår av den föreslagna 6 punkten i 40 § 1 mom. förmynderskapslagen. Av tydlighetsskäl är det motiverat att också i 7 § 2 mom. konstatera att så är fallet.

Ikraftträdelsestadgandet. De nya stadgandena tillämpas, om arvlåtaren har avlidit efter det nya lagen har trätt i kraft. Om arvlåtaren har avlidit vid en tidigare tidpunkt, tillämpas på frågan om skiftets giltighet de stadganden som gällde före lagen trädde i kraft.

1.4. Lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare

12 b §. Det föreslås att det i paragrafen stadgas om anmälningsskyldighet för pensionsanstalt när den utbetalar ekonomiskt understöd till en omyndig i enlighet med 3 § 4 mom. i den ovan nämnda lagen. Således skall pensionsanstalten i dessa fall meddela förmyndarnämnden i den omyndiges hemkommun om utbetalningen.

Ekonomiskt understöd är en försäkring som i sakligt hänseende kan jämföras med grupplivförsäkring. Försäkringen berättigar änkan eller änklingen samt de minderåriga barnen till en engångsersättning när förmånslåtaren har dött. Därför är det motiverat att ekonomiskt stöd och ersättningar som grundar sig på grupplivförsäkring beträffande anmälningsskyldigheten är i samma ställning.

Enligt 70 § 2 mom. i lagen om försäkringsavtal (543/94) som träder i kraft den 1 juli 1995 skall försäkringsgivaren när försäkringsersättning betalas till en omyndig underrätta förmyndarnämnden på den omyndiges hemort, om ersättningen innefattar annat än ersättning för sådana kostnader eller förmögenhetsförluster som har orsakats av ett försäkringsfall. Stadgandet gäller bl.a. ersättningar som grundar sig på grupplivförsäkring. Stadgandet kan däremot inte anses gälla ekonomiskt stöd, eftersom lagen om försäkringsavtal med vissa undantag

inte skall tillämpas på lagstadgande försäkringar. Det föreslagna tillägget är därför nödvändigt. När förmyndarnämnden får meddelandet får den också veta om en ökning av den omyndiges egendom och kan därefter övervaka att egendomen förvaltas på det sätt som föreskrivs i förmynderskapslagen.

Anmälningsskyldigheten kan t.ex. fullgöras genom att skicka en kopia av ersättningsbeslutet för kännedom till förmyndarnämnden. Den anmälningsskyldighet som stadgas i 12 b § åsidosätter sekretessplikten i 12 a §.

2. Ikraftträdelse

Lagarna föreslås träda i kraft ungefär en månad efter det de har antagits och blivit stadfästa.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen angående förmyndarskap

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen angående förmyndarskap av den 19 augusti 1898 i 39 § det inledande stycket samt 4 punkten, i 40 § 1 mom. det inledande stycket samt 4 punkten, av dessa lagrum 40 § 1 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag av den 30 december 1969 (843/69), samt

fogas till lagen en ny 35 a §, till 39 § en ny 5 och 6 punkt, till 40 § 1 mom. en ny 5 och 6 punkt samt till lagens 4 kap. en ny 49 a § och till lagen en ny 50 a § som följer:

35 a §

En förmyndare har rätt att utan den omyndiges samtycke öppna sådana brev som anlänt till den omyndige och som på basis av avsändarens namn eller annan särskild omständighet kan antas gälla ärenden som förmyndaren skall sköta.

39 §

En förmyndare får inte utan domstols tillstånd för den omyndige:

4) ingå avtal om samförvaltning av dödsbo eller livränta;

5) ingå avtal om grundande av öppet bolag eller kommanditbolag eller om att gå med i sådant bolag;

6) mot vederlag skaffa värdepapper, sådana options- och terminsavtal som avses i 1 kap. 2 § lagen om handel med standardiserade optioner och terminer (772/88) och för vilka den underliggande egendomen utgörs av värdepapper, valuta, ränta, options- och terminsavtal eller index som beskriver prisutvecklingen för den underliggande egendomen och inte heller andelar i samfund med undantag av

a) masskuldebrev som emitterats av staten, kommun eller samkommun,

b) värdepapper som är föremål för offentlig handel på det sätt som avses i 1 kap. 3 § värdepappersmarknadslagen (495/89),

c) andelar i en sådan placeringsfond vars kapital till minst tre fjärdedelar är placerat i sådana värdepapper och masskuldebrev som avses i underpunkterna a och b,

d) telefonaktier eller telefonandelsbevis samt andra sådana aktier eller andelar som i huvudsak medför rätt att erhålla nyttigheter eller tjänster som vanligtvis används i hushåll, om andelen inte medför personligt ansvar för samfundets skulder, samt

e) sådana aktier eller andelar som avses i 40 § 1 mom. 5 punkten.

40 §

En förmyndare får inte utan förmyndarnämndens tillstånd för den omyndige:

4) uppta annat lån än studielån, som beviljas av staten eller för vilket statsborgen ställts, ingå växelförbindelse eller överta ansvar för annans skuld;

5) överlåta eller mot vederlag förvärva aktier eller andelar som medför rätt att besitta en lägenhet eller en bostadsrätt som avses i lagen om bostadsrättsbostäder (650/90);

6) ingå avtal om arvskifte som förrättas utan sådan skiftesman som avses i 23 kap. ärvdebalken.

49 a §

En förmyndare är skyldig att ersätta den skada som han i sin syssla uppsåtligen eller av vårdslöshet orsakat den omyndige.

För jämkning av skadestånd och fördelning av skadeståndsansvar mellan två eller flera skadeståndsskyldiga gäller 2 och 6 kap. skadeståndslagen (412/74). Om en tjänsteförmyndare har orsakat skada skall därtill 3 och 4 kap. skadeståndslagen tillämpas på skadeståndsansvaret.

Den omyndige är inte skyldig att ersätta skada som förmyndaren orsakat när han handlat på den omyndiges vägnar.

50 a §

Förmyndarnämnden kan bestämma att en förmyndare skall uppgöra en riktgivande plan för förvaltning och användning av egendomen och förete planen för godkännande hos förmyndarnämnden, om det skall anses nödvän-

digt med beaktande av egendomens art och mängd samt övriga omständigheter.

En plan som godkänts kan vid behov ändras eller kompletteras.

Denna lag träder i kraft den
19 .

På rättshandling som har ingåtts före denna

lags ikraftträdande tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet. Dessa stadganden tillämpas också på en skada som uppkommit före denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen föresätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av 86 § äktenskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i äktenskapslagen av den 13 juni 1929 (234/29) 86 § 2 mom., sådant det lyder i lag av den 16 april 1987 (411/87), som följer:

86 §

Den efterlevande maken får under den tid som är i fråga ensam råda över sin egendom. Om den efterlevande maken önskar vidta en överlåtelse- eller annan åtgärd, till vilken den andra makens samtycke enligt 38 eller 39 § är nödvändigt, skall han dock till åtgärden inhämta antingen domstolens tillstånd eller arvingarnas skriftliga samtycke enligt 66 §. Den efter-

levande maken skall vid avvittringen redovisa för förvaltningen av egendomen och avkastningen av denna under tiden efter dödsfallet.

Denna lag träder i kraft den
19 .

På rättshandling som har ingåtts före denna lags ikraftträdande tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av 23 kap. 3 och 7 §§ ärvdabalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i ärvdabalken av den 5 februari 1965 (40/65) 23 kap. 3 och 7 §§ som följer:

23 kap.

Om arvskifte

3 §

Delägarna får förrätta arvskifte på det sätt som de kommer överens om. Om en delägare är omyndig eller om en god man representerar honom vid arvskiftet, tillämpas dock 40 § 1 mom. 6 punkten lagen angående förmynderskap.

Om någons andel i boet har blivit utmätt eller om en delägare det yrkar, skall skiftet förrättas av skiftesman.

7 §

Skiftesmannen skall bestämma tid och ort för skifte samt bevisligen kalla delägarna till förrättningen. Skiftesmannen skall, om samtliga delägare är närvarande, försöka få dem att

ingå ett avtal om skiftet. Om avtal fås till stånd, skall skiftet förrättas i enlighet med det.

Om en förmyndare eller god man på en delägares vägnar har ingått ett sådant avtal som avses i 1 mom., får skiftet förrättas i enlighet med avtalet, om skiftesmannen anser att avtalet är förenligt med huvudmannens bästa.

Denna lag träder i kraft den 19 .

Om arvlåtaren har avlidit före denna lags ikraftträdande tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

4.

Lag

om ändring av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut fogas till lagen den 30 april 1964 om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/64) en ny 12 b § som följer:

12 b §

Om pensionsanstalten erlägger sådant ekonomiskt stöd som avses i 3 § 4 mom. till en omyndig, skall pensionsanstalten utan hinder av 12 a § underrätta förmyndarnämnden i den omyndiges hemkommun om saken.

Denna lag träder i kraft den 19 .

Helsingfors den 19 maj 1995

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Minister *Olli-Pekka Heinonen*

1.

Lag

om ändring av lagen angående förmynderskap

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen angående förmynderskap av den 19 augusti 1898 i 39 § det inledande stycket samt 4 punkten, i 40 § 1 mom. det inledande stycket samt 4 punkten,

av dessa lagrum 40 § 1 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag av den 30 december 1969 (843/69), samt

fogas till lagen en ny 35 a §, till 39 § en ny 5 och 6 punkt, till 40 § 1 mom. en ny 5 och 6 punkt samt till lagens 4 kap. en ny 49 a § och till lagen en ny 50 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

35 a §

En förmyndare har rätt att utan den omyndiges samtycke öppna sådana brev som anlänt till den omyndige och som på basis av avsändarens namn eller annan särskild omständighet kan antas gälla ärenden som förmyndaren skall sköta.

39 §

Ej må förmyndare, utan rättens tillstånd, för den omyndige:

4) ingå aftal om bolag i afseende å rörelse eller sammanlefnad i oskiftadt bo, eller om livränta.

39 §

En förmyndare får inte utan domstols tillstånd för den omyndige:

4) ingå avtal om samförvaltning av dödsbo eller livränta;

5) ingå avtal om grundande av öppet bolag eller kommanditbolag eller om att gå med i sådant bolag;

6) mot vederlag skaffa värdepapper, sådana options- och terminsavtal som avses i 1 kap. 2 § lagen om handel med standardiserade optioner och terminer (772/88) och för vilka den underliggande egendomen utgörs av värdepapper, valuta, ränta, options- och terminsavtal eller index som beskriver prisutvecklingen för den underliggande egendomen och inte heller andelar i samfund med undantag av

a) masskuldebrev som emitterats av staten, kommun eller samkommun,

b) värdepapper som är föremål för offentlig handel på det sätt som avses i 1 kap. 3 § värdepappersmarknadslagen (495/89),

Gällande lydelse

40 §
Ej må förmyndare, utan förmyndarenämndens tillstånd, för den omyndige:

4) upptaga annat lån än studielån, som beviljas av staten eller för vilket statsborgen ställts, ingå växelförbindelse eller övertaga ansvarighet för annans skuld.

Föreslagen lydelse

c) andelar i en sådan placeringsfond vars kapital till minst tre fjärdedelar är placerat i sådana värdepapper och masskuldebrev som avses i underpunkterna a och b,

d) telefonaktier eller telefonandelsbevis samt andra sådana aktier eller andelar som i huvudsak medför rätt att erhålla nyttigheter eller tjänster som vanligtvis används i hushåll, om andelen inte medför personligt ansvar för samfundets skulder, samt

e) sådana aktier eller andelar som avses i 40 § 1 mom. 5 punkten.

40 §
En förmyndare får inte utan förmyndarnämndens tillstånd för den omyndige:

4) uppta annat lån än studielån, som beviljas av staten eller för vilket statsborgen ställts, ingå växelförbindelse eller överta ansvar för annans skuld;

5) överlåta eller mot vederlag förvärva aktier eller andelar som medför rätt att besitta en lägenhet eller en bostadsrätt som avses i lagen om bostadsrättsbostäder (650/90);

6) ingå avtal om arvskippte som förrättas utan sådan skiftesman som avses i 23 kap. ärvdebalken.

49 a §
En förmyndare är skyldig att ersätta den skada som han i sin syssla uppsåtligen eller av vårdslöshet orsakat den omyndige.

För jämkning av skadestånd och fördelning av skadeståndsansvar mellan två eller flera skadeståndsskyldiga gäller 2 och 6 kap. skadeståndslagen (412/74). Om en tjänsteförmyndare har orsakat skada skall därtill 3 och 4 kap. skadeståndslagen tillämpas på skadeståndsansvaret.

Den omyndige är inte skyldig att ersätta skada som förmyndaren orsakat när han handlat på den omyndiges vägnar.

50 a §
Förmyndarnämnden kan bestämma att en förmyndare skall uppgöra en riktgivande plan för förvaltning och användning av egendomen och förete planen för godkännande hos förmyndarnämnden, om det skall anses nödvändigt med beaktande av egendomens art och mängd samt övriga omständigheter.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

En plan som godkänts kan vid behov ändras eller kompletteras.

*Denna lag träder i kraft den
19 .*

På rättshandling som har ingåtts före denna lags ikraftträdande tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet. Dessa stadganden tillämpas också på en skada som uppkommit före denna lags ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av 86 § äktenskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i äktenskapslagen av den 13 juni 1929 (234/29) 86 § 2 mom., sådant det lyder i lag av den 16 april 1987 (411/87), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

86 §

Den efterlevande maken får under den tid som är i fråga ensam råda över sin egendom. Om den efterlevande maken önskar vidta en överlåtelse- eller annan åtgärd, till vilken den andra makens samtycke enligt 38 eller 39 § vore nödvändigt, skall han dock till åtgärden inhämta domstolens tillstånd eller alternativt, om arvingarna är myndiga, deras skriftliga samtycke enligt 66 §. Den efterlevande maken skall vid avvittringen redovisa för förvaltningen av egendomen och avkastningen av denna under tiden efter dödsfallet.

Den efterlevande maken får under den tid som är i fråga ensam råda över sin egendom. Om den efterlevande maken önskar vidta en överlåtelse- eller annan åtgärd, till vilken den andra makens samtycke enligt 38 eller 39 § är nödvändigt, skall han dock till åtgärden inhämta *antingen* domstolens tillstånd eller *arvingarnas* skriftliga samtycke enligt 66 §. Den efterlevande maken skall vid avvittringen redovisa för förvaltningen av egendomen och avkastningen av denna under tiden efter dödsfallet.

*Denna lag träder i kraft den
19 .*

På rättshandling som har ingåtts före denna lags ikraftträdelse tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag**om ändring av 23 kap. 3 och 7 §§ ärvdabalken**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i ärvdabalken av den 5 februari (40/65) 23 kap. 3 och 7 §§ som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

23 kap.

Om arvskifte

3 §

Arvskifte må av delägarna förrättas på sätt, varom de överenskomma. Om någon av delägarna är omyndig eller om någons andel i boet blivit utmätt eller om delägare det yrkar, skall skiftet förrättas av skiftesman.

7 §

Skiftesmannen skall bestämma tid och ort för skifte samt bevisligen kalla delägarna till förrättningen. Skiftesmannen skall, om samtliga delägare kommit tillstådes, försöka åvägbringa avtal dem emellan om skiftet och, då avtal fås till stånd, förrätta skiftet i enlighet därmed. *Delägares omyndighet utgör ej hinder för att följa avtalet, om skiftesmannen finner det vara förenligt med den omyndiges fördel.*

3 §

Delägarna får förrätta arvskifte på det sätt som de kommer överens om. Om en delägare är omyndig eller om en god man representerar honom vid arvskiftet, tillämpas dock 40 § 1 mom. 6 punkten lagen angående förmynderskap.

Om någons andel i boet har blivit utmätt eller om en delägare det yrkar, skall skiftet förrättas av skiftesman.

7 §

Skiftesmannen skall bestämma tid och ort för skifte samt bevisligen kalla delägarna till förrättningen. Skiftesmannen skall, om samtliga delägare är närvarande, försöka få dem att ingå ett avtal om skiftet. *Om avtal fås till stånd, skall skiftet förrättas i enlighet med det.*

Om en förmyndare eller god man på en delägares vägnar har ingått ett sådant avtal som avses i 1 mom., får skiftet förrättas i enlighet med avtalet, om skiftesmannen anser att avtalet är förenligt med huvumannens bästa.

Denna lag träder i kraft den
19 .

Om arvlåtaren har avlidit före denna lags ikraftträdelse tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.